

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 23. vel. travna 1873.

List 21.

XV. Križ — močno svarilo proti nezmernosti v jedi in pijaci.

(Konec.)

Pa ne le sebe, tudi druge pripravi pijanec v preveliko revo in nadlogo. On trati dragi čas, ki bi ga imel obračati na to, da spolnuje dolžnosti svojega stanu, da si služi potrebnega živeža in pridobiva dostojnega premoženja; ako ima kaj premoženja, v kratkem ga zapravi, zaide v dolgove, pahne sebe in ženo in otroke, velikrat vso rodovino, v sramoto, ter jih pripravi dostikrat na beraško palico. Zaslužek celega tedna zapije časih v nedeljo, pridobitek celega leta zapravi pijanec neredko v enem tednu. In kaj počne uboga žena, kaj nesrečni otroci! Da bi jih učil in prav izrejeval, to pijancu ni mar! Gorje takemu očetu pijancu! V hiši njegovi se godi vse križem, vlada le nered, krivica, preklinjanje in razdjanje. Ostudna pijanost uduši in pogasi v njem poslednjo iskro ljubezni do žene in do otrok; samé se domá ubijajo te reve, brez potrebne hrane in obleke prezebajo in stradajo, brez duhovnega nauka in življenja ginejo dušno in telesno, kadar njih roditelj, komaj še človek, po kerčmah pojedla in popiva, kriči in preklinja, kadar se brez spominja na svojo domačo revo, na ženo in deca, morebiti veseli in vriska s svojimi tovarši, morebiti pregrešne reči počenja zoper Boga in sv. cerkev, zoper duhovsko in deželjsko oblast itd. Tako si greh na greh naklada, hudobijo na hudobijo! Koliko pohujšanje daje svojim domačim in rojakom! Nekteri celo tako izneumva, da tudi ženo in otroke uči piti vino ali srebati žganje, da ga celo vanje vlija, da jih z mladega vadi pijančevanja, na duši in na telesu jih ubijaje. In kaj more biti potem iz takih otrok? Tolikeri pijanci, na duši in na telesu zamorjeni berači! Ta gerda dušna in telesna nesnaga prehaja pa iz roditeljev na otroke, na vnuke in potémce; tako se pohabijo, popačijo in pokvarijo celi rodovi duhovno in telesno. In ali ni taci pijanstvu vdanih nesrečnežev dokaj tudi sedaj po naših krajih? Pa ljudje tožijo, da tu in tam vlada uboštvo, da so hudi časi, slabe letine, da je malo pridelka in zaslužka; toda — kolikrat je vsemu temu vzrok le pijanost, mati revščini in hudobiji. To je tisti rak, kateri razjeda telesno in duhovno blagostanje ljudsko; tista strupena rana, za katero ginejo cele rodovine; to tista šiba, s katero tepe Bog pijanca v njegovem drugem, tretjem in celo četertem rodu! In ker je po besedah Gospodovih gorje človeku, po katerem pride pohujšanje; — je toraj gotovo tudi pijanec, kteremu bi boljše bilo, da bi mu se obesil na vrat mlinski kamen in da bi se potopil v globočino morja“ (Mat. 18,

4—9). „Ne motite se, pijanci kraljestva Božjega ne bodo posedli.“ —

Strašna, prestrašna je naslednja resnična prigodba. Bil je človek, pijanstvu tako vdan, da je zapil vse svoje premoženje, sebe in svojo hišo pripravil v pogubo. Nekdaj sedi sam v kerčmi in pije; kar pride za njim žalostna žena njegova ter ga poprosi, naj vendar premisli sam sebe in svoj stan in naj pusti nesrečno pijančevanje. S solzami v očeh mu očita, da se mora sama doma upirati z otroci, da nimajo celo nobenega živeža več, da že drugi dan niso nič jedli, in da umirajo lakote itd. Pojdi, pojdi domú, in poskerbi nam kaj kruha, mu pravi. Na to se pa mož tako vjezi, da neusmiljeno pretepe ženo, da so jo vso kervavo in na pol mrtvo nesli domú. Komaj se zavé, že jo domá prosijo objokani otroci kruha. „Oh, kje čem vam dobiti kruha“, odgovori ona, „kadar je vaš oče že vse vse zapil in se za vas ne zmeni ne? O jaz nesrečna mati, kaj mi je početi? Že vem, kaj naj storim! Boljše je nagle kot počasne in terpeče smerti umreti“, pravi ter vzame nož, zakolje prvo, zakolje drugo dete svoje itd. — Ponoči prilomasti mož pijan domu in se zavalí na posteljo. Tedaj vzame isti nož, češ, naj prekleta pijanost tvoja umori otroke, tebe in mene, in ga mu zasadi v persi. Drugi dan zgodaj gre k gosposki, pové svoje prestrašne hudodelstva prav na tanko, in k smerti obsojena na morišču opominja zbrane množice, naj trezno živijo in naj se varujejo nesrečnega pijanstva. (In Sma. Joan. Franc. Theol. Lib. 3.) —

Pa ne le posamezne rodovine, cele občine pripravi tako pijanost v nesrečo, pokvari občno življenje, pogubi tvarinsko in dušno blagostanje. So vasi, kjer prevlaja na videz sama beračija; stergane strehe, pobite okna, podperti hlevi, bosí, razcapani, blede otroci — vse vse kaže prav reven stan! Ako pa v nedeljo popoldan ali kak praznik prideš v vas, slišiš vpitje in vriskanje moško in žensko in celo otroče, in vidiš kerčme napolnjene, in tu in tam pijance opotekati ali tudi valjati se po blatu! Strah in groza obhaja človeka o takem prizoru! In ti ljudje se izgovarjajo potem s svojo revščino in beračijo! Oči imajo, pa ne vidijo svojega lastnega zadolženja. In kako žalostno je po taci občinah, ako so pijanci n. pr. tudi srenjski svetovalci, župan, ali sodec (sudac) in prisežni možje; kako je ondi z redóm, s pravico, s srenjskim premoženjem? Za vino, za žganje se prodaja ter kupuje pravica in krivica. Kdor bolj zanj daje, temu bolj kaže. In piti se mora, kadar je somenj, ali kaka dražba, ali so volitve v zbor srenjski ali deželni ali državni, ali je kak drugi shod, piti dostikrat na brado, občini na kvar, narodu v sramoto!

Naposled je pijanec, kakor je bilo že opomnjeno, nezmožen in nesposoben, da bi opravljal dolžnosti svo-

jega stanú; ni sposoben, da bi bil kmet, rokodelc, kupec ali obertnik, vradnik, duhovnik, kakoršni koli pred-tojnik ali podložnik; še dober berač ni, sej ni za nobeno pošteno rabo, za nobeno človeško delo! Pijanec je res najhujši zanikarnej. Lastni otroci — kar je strašno slišati — se ga sramujejo, mu smerti želijo, ga v grobu preklinjajo. In kako je z njegovo dušo? More li ta upati rešenja in zveličanja? Ves čas svojega življenja je bil sovražnik križa Kristusovega, in takega „konec je pogubljenje“, večno pogubljenje. Otela bi ga le resnična pokora; toda — kedaj se pijanec spreoberne? Kadar se v jamo zverne, pravi pregovor, kateri se le prepogosto vresničuje. Če se tudi v treznem stanu spozná pijanec, če tudi obeta se poboljšati, navadno odklada in odklada poboljšanje. Morebiti se spoveduje, ali brez trdnega sklepa, brez prave skesanosti božje-ropno prejema svete zakramente, in si množi tako pregrešenje. Duh njegov peša, um slabi, volja omaguje, pijanec čedalje manj čuti, da se mu približuje konec življenja. Drugi grešniki se mnogokrat o taki priliki zgrozijo, prestrašijo, obžalujejo svoje djanje, prosijo Boga milosti, se spokorijo; pijanec se malokdaj skesá, in pokora njegova je malokdaj resnična. Koliko jih umre nagloma, v stanu pijanem! Koliko jih vsled pijančevanja hudo oboli! V bolezni sicer obžalujejo svojo napačnost, se solzijo in ihtijo, na videz pobožno prejema svete zakramente umirajočih; toda bati se je, da marsikteremu veljajo tu besede sv. Avgušтина: „Ni grešnik zapustil greha, le greh je zapustil grešnika“. Kdo ne vé, da so pijanci po hudi bolezni, kadar so se kešali, odpovedovali se pijančevanju, obetali poboljšanje, prejemale sv. zakramente, ozdravljeni postali spet pijanci, časih še hujši od poprej? Kakošno tedaj je bilo njih spreobrnjenje? Toraj ponavljam križanega Jezusa svarilo zoper vsaktero nezmernost v jedáci in pijači posebej: „Varujte se, da vaše serca ne bodo preobložene v požrešnosti in pijanosti, da nanagloma ne pride nad vas dan maščevanja Božjega!“ (Luk. 21, 34.)

„Danes meni, jutri tebi“ v Rimu.

V Rimu je bilo 11. nekoliko črne vojske. Prepovedala je bila gosposka nekaki laži-tabor, v katerem se je imelo obravnavati zatrenje samostanov. (Tudi v Neapelnu je bila enaka demonstracija od gosposke prepovedana, ker zdaj že spregleduje vlada, da nji sami za nohte gre.) Derhali so se zagnale proti Kvirinalu, redarstvo je velevalo, da naj odstopijo. Pričela se je puljava in nekaj ljudi je bilo hudo ranjenih, tudi brez mrtvih ni. „Unità“ skazuje ministru Lanz-u, da je on glavni vzrok tega dogodka, in da to je le začetek družih rogovilstev in medsebojnega prelivanja kervi. Z 20. kimorcem 1870 so se namreč ministerstvu v veliko zadovoljstvo pričeli rohovši, kajti ministerstvo je vidilo v tistih kričih ljudsko nadvisokost (sovrانيتà). Derhal pa, ki se je včeraj derla ministerstvu v veselje, danes ne bo molčala iz ljubezni do njega. Draženje in hujskanje samo zoper Cerkev, duhovstvo in samostane po katoliških deželah ni nič družega, kakor nekaj vvod k domači vojski, ker vsak pameten človek vé, da le sami odpadniki zamorejo tako sovražljivo zoper svojo lastno vero delati, ne pa pošteni državljani in katoličani. Res je, da pravi katoličan ne smé s prelivanjem kervi bogoskrncev krotiti; ali ljudje se bodo pobijali sami med seboj, kadar svoje vere in duhovstva ne bojo več spoštovali. Na Turškem ima „dervišstvo“ in „imamstvo“ primeroma ne mara veliko več posestva in lastine, kakor pa Cerkev med katoličani, in hotla je mozlemska vlada segati pred nekaj časom v to posest; pa zbala

se je notranjega nepokoja. Ko je l. 1848 vrelo op vseh krajih, so se mnogotero poklanjali duhovstvu tudi taki ljudje, kakor so sedanji blattarji, lepo proseči, da naj tolažijo ljudstvo; pograbit pa ljudem vero iz serca in spoštovanje do služabnikov Božjih — ob kratkem: spodkopajte jim desetere zapovedi — potlej pa glejte, kdo vas bo v sili varoval, in kako bodo z vami delali tisti, ki imajo bolj robato pést. Na Laškem so pograbili škofom premoženje, da nimajo s čim vbogajme deliti, grabljivci pa tudi ne dajo nič, ker taki večidel vse zadevajo, in ker oni imajo najmanj serca do revežev; zdaj hočejo zatreti še ostale redove, ki so na stotine revežev vsak dan nasitovali in podpirali, potlej ni čudo, ako lačne derhali začno rojiti, bučati, razsajati ter domači hrupi vstajajo.

Posvetnjaki imajo svoje teatre, in razne veselice, shode itd., v katerih lepo življenje občinstva kužijo s psovanjem Cerkve in duhovstva in s preslavljanjem razuzdanosti; ne pomislijo pa, da takó okuženo in spačeno ljudstvo se samo po tem počenjanji spreminja v narnevarniši derhali.

Omenjeni hrup v Rimu pripovedujejo časniki bolj na drobno. Marko Minghetti poslanec je bil napaden od ljudstva in gorjé mu, ako bi ne bil pobegnil v neko kasarno. Berž na vse pretargoma jo je pobral iz Rima v Torin. Minghetti je odpadnik, ker bil je poprej papežev minister; takim se pa sploh slaba godí. Tako piše „Unità“.

Tabor je hotel rogoviliti za popolno zatrenje samostanov, sklicevaje se na postave od l. 1866 in 1867. Ministerstvo je prepovedalo nabijati vabilo na tabor. Taborški odbor je imenoval to prepoved „samovoljno ministersko djanje“ in posvetoval se je, kako bi se napravila velika demonstracija v tem pomenu, da naj se ti-te postave, ki zatirajo samostane po družih laških okrajinah, raztegnejo tudi na Rim. V oklicu po časnikih so rekli rogovileži, da so prepričani, da rimsko ljudstvo od svojih pravic ne more odstopiti razun le z vojaško silo, in da naj občno mnenje (potepuhov) sodi „klerikalno in nevstavno ministersko politiko“.

Laška vlada je bila silo take plašurske derhali seboj privlekla, ko je bila z orožjem v Rim prederla, da so takrat roparjem slavo klicali, papeževe vojake zasramovali, za nove samosilnike glasovali in meščane strašili, da so ravno tako storili, ali pa se glasovanja zderževali, sami pa so glasove oddajali, na kolikor krajih in skor kolikorkrati se jim je ljubilo. Kakor l. 1870, tako zdaj, se je pravo rimsko prebivalstvo v svoje stanovanja umaknilo, ko je derhal razgrajala — ta pot ne več samo zoper duhovstvo in redove, ampak tudi zoper ministerstvo, — in kdo vé, kaj še pride? Kar so sejali, to so zdaj začeli žeti. — V nedeljo, 11. maja, so bile skor vse kardela na mahljej pripravljene. Opoldan je bil ministerski posvet, kteremu je kralj sam predsedoval. Ob 3 je vojaštvo obsedlo vse taborišče (amfiteater Korea). Derhali se začno zbirati, kričati zoper duhovske redove, gnjesti se proti Kvirinalu, da bi tam pod kraljevimi okni se derle in naznanile, kar želé. Kmalí so zadele skup s karabinieri in slišali so se streli. Neki Paniko kriči: Deržavljani! Kralj nas od tod poslušá in vidi; zbrani smo v oporeki zoper ohranjenje duhovskih redov. Lanza, ne da bi kralja branil, kovari zoper njega; mi sami smo njegova „bramba“. Paniko je bil zgrabljen od policijstva, drugi so se pulili s stražo, in med takim vrišem je ob petih prispelo kardelo vojaštva, ki je derhali razgnalo; zbírale pa so se po družih krajih. Proti večeru je bil Rim kakor v obsednem stanu, vsaktere patrole so krožile vse križem po mestu, vse je bilo pretreseno. Še v ponedeljek in torek so sem ter tje kričali zoper ministerstvo, duhovstvo, redovništvo

itd. Po več očitnih krajih so ti psevdosvoboduharji zaramovali duhovske in redovniške ljudi in celo napadali so jih ter jim razne žaljenja in krivice delali. Veliko tujcev je vsled tacih rogovilstev Rim zapustilo. Tako se mesto povsod v škodo in sramoto pogrezuje. To je sad roparstva.

Brata „Terdoserčnik“ in „Miloserčnik“.

V nekem mestu sta živela brata, katerih eden je bil terdoserčen, drugi miloserčen.

Terdoserčnik je v kratkem času nezmerno obogatel, je stanoval v prezalem poslopji, se je s štirimi konji vozil in le nase gledal, na druge nič ne. Miloserčnik pa je bil ostal ubožen, in terdoserčnik ga je pital s potepuhom in capinom, kadar koli ga je vidil. Jokal se je tako zmerjani revež, ker potepuh in capin ni bil, če je bil tudi ubožen in je nosil zašito obleko, ker živil se je pošteno. Bil bi že obogatel lahko, ako bi ne bil tako usmiljenega serca, ter je vse razdelil takim, ki so bili še bolj ubožni, kakor on. Zakaj, če ga je ubožen prosil v Božjem imenu, mu daru ni mogel odneči.

Nekega večera je prav žalosten sedel v svoji koči.

Ubog, star berač, ki je imel zgolj staro tenko jopo, ga je bil poprosil suknje; ker je pa sam imel le eno samo staro suknjo, mu suknje ni mogel dati. Sedeč pri gorki peči, si je mislil: „Dobro je tebi, stari mož bo pa prezebal, bil bi vendar lahko svojo staro suknjo zamenjal z njegovo jopo!“

Kar poterka na vrata, — stari mož v kočo stopi, miloserčniku pa se kamen odvali od serca, ter zakliče: „Slišiš stari, ravno prav si mi prišel! Midva bova menjala. Moja dolga suknja mi je prav nagajiva pri delu; dal ti jo bom za tvojo jopo! Tebi bo boljše služila, kakor pa meni!“

Berač odgovori: „Serčna hvala za Vašo dobro voljo; suknjo sem danes že dobil. Ako me pa hočete nocoj prenočevati, mi bodete kaj močno dobro storili!“ — „Rad, rad“, mu odgovori, „ti ostaneš pri meni, jest bom ležal pri peči na klopi, tam naj raji spim; ti pa se vlezi v mojo posteljo!“ To je bilo beraču všeč, in spal je sladko v zrahljani postelji, miloserčnik pa na terdi klopi.

V jutro ni bilo po beraču nikjer več sluha. Še „Bog plačaj“ ni bil rekel. Miloserčnik pa si je mislil: „Revež, naj berže ima še dolgo pot, smili se mi, da mu misem mogel še malo kosila skuhati, čemu sem predolgo spal!“

Kadar je jel pa njegovo posteljo vravnati, je komaj bil zmožen odejo prizdigniti, tako je bila težka; in ko je rjuho ušknil, je čudno zacvenkalo, — kar pretergala se je in sami svitli terdnjaki so se vsuli na tla.

Stermeč je gledal miloserčnik in zaklical: „Ta je bil čuden gost! Ljubo pa mi je, da me je tako lepo obdaroval, zakaj moja revšina me je velikrat kaj hudo terla. Tó bom zdaj lepo živl!“ Lepo življenje pa je bilo to, da miloserčnik ni več čakal, da da bi ga ubožec milošnje poprosil, temuč je pravih revežev iskal po njih kočah ter jim je pomoč delil.

Terdoserčnik, zaslišal nenadjano srečo svojega brata, ga je spet enkrat obiskal, in poprosil ga, naj mu dopové, kako prav se je ta čudna reč zgodila? Mislil si je: „Le čaki, ako je kaj beračev, ki tako plačujejo, je že vredno, da človek enako capinstvo prenočuje! Moj

brat je zvit tiček! Je že dobro, da sem njegovo skrivnost zasledil.“

Terdoserčnik se verne domu, naredi osnovo in dá zidati velikansko hišo, na njo pa napisati z slatimi po tri vatle dolgimi čerkami te-le besede:

„Gostiše za berače!“

Vse zastonj!“

Mislil si je: „Te bom že vjel, zlati tiček! Kadar ga pa zasačim, mi mora po versti v vsih stanicah spat! Potlej bom dobil denara, da bo kaj.“

Kmali je bilo vse živo v gostišu. Od vsih strani so prihajali ubožni in so ondi ostajali, si dajali z jejo in pijo dobro streči in spavali so sladko po mehkih posteljah: „Vse zastonj!“ —

Še le, ko so bili vse predali prebogatega moža izpraznjeni in so ga njegovi upniki že nadlegali, je poslednjič prišel tudi „berač s stergano jopo“.

Terdoserčnik vesolja poskoči in klikne: „Le notri, dragi prijatelj! Vse zastonj!“

Stari berač pa je z glavo odmajal in rekel: „Vse zastonj!“ pa jo je memo potegnul. —

Tudi v Ljubljani, kakor tožijo, so po cele družine, ki ne morejo stanovanja dobiti. Ne le stanovanje, ampak tudi živež — vse je silo drago, in s tistimi posameznimi soldi, ki jih reveži sem ter tje dobivajo, se le malo morejo pomagati. Ko bi se pač našli . . . serčniki, ki bi takim poskerbeli za zaslužek in za stanovanje — ne iz samopridnosti, kakor oni brezserčni „terdoserčnik“, ampak iz keršanske ljubezni; gotovo bi jim mili Bog povernil, kakor je unemu „miloserčniku“. Govori in snuje se o teh in unih napravah, ki jih hoče mesto ustanoviti; napravlja se tudi stavbarsko društvo, „Slovenija“ si kupuje hiše itd.; prva in naj blagši naprava pa je, da se za ubogo človeštvo, za podobe Božje poskerbi, da se obvarujejo telesnega in dušnega pogina. Spravite pod streho tudi tisto po duhovno zapušeno človeštvo, ki sebe in mesto gnjusi, varujte ljudi dušnega in telesnega zlega! —

Ogled po Slovenskem in dopist.

Iz Ljubljane. (Kratek odgovor za veselico 13. maj. zvečer.) (Konec.) In če se vprašamo, kdo se bori za našo dedšino, kdo se bojuje za naše pravice? odgovoril nam bo vesoljni svet, prijatelj in sovrag, da sivi starček v Rimu, da Petrov naslednik, da Pij IX, naš vseh oče. Da, Pij IX se pogumno bojuje za čast, za dostojnost, za sveto visokost človeškega rodu; on se serčno poganja za prostost našega duha, za njegovo močno gospostvo nad stvarinskim telesom; on stavi z mogočno roko jéz zoper hudournik zemskih strasti, ki bi rade osvobodile meso, ter njemu podelile kraljevo žezlo, da bi ono trinoško kraljevalo tam, kjer bi služiti moralo; Pij IX vihti ostri meč zoper prederzne orjake, ki se s svojo puhlo modrostjo zaletujejo zoper Boga, da bi ga tako rekoč odstavili in na njegov sedež postavili svojo spačeno voljo, svojo omejeno, pa napeto pamet; on derži zastavo pravice in resnice zoper vse podirajočo laž in krivico, ki spodjeda človeštvu srečo, mir, zadovoljnost, ki spreminja svet v berloge divjih zveri, v jamo razbojnikov. Zato se toraj bori naš stari oče Pij IX za Boga zoper satana, — za duha zoper meso, — za nauke duha zoper filozofijo mesa, — za cerkev zoper vsemočno državo. — V tem boju je osivel, v tej borbi se je postaral, v tem naporu je preteklo vse njegovo življenje, posebno pa leta njegovega najvikšega pastirovanja. Vsaka njegova beseda v mnogih alocucijah, vsa njegova brezštevilna pisma do katoliškega sveta, vsak poziv škofov, vse, vse oživlja en duh, en namen: obra-

nití pravico in resnico zoper krivico in laž. To delovanje je razkačilo nasprotnike, da so porabili in porabljaljo zoper njega vso mogočo silo, da bi ga pokončali, ali vsaj vpognili: od tod vse britkosti Pijeve od njegovega bega v Gaüto, do sedanjega jetništva. Naj bi se on podal nasprotnikom svojim, naj bi jel omahovati, popuščati terdna načela, sprijaznovati se z liberalizmom, ter ga božati z mehko roko — o kako bi mu slavo prepevali, pervim boriteljem za „luč in napredek“ bi ga prištevali. Toda Pij IX vé, kaj je dolžan svojemu Bog, kaj je dolžan nam, svojim otrokom; za Boga in za nas on dela, on terpi — za Boga in za nas žrtvuje sebe, svoj mir, da, pripravljen je žrtvovati svojo kri, svoje življenje!

Prašam, ali ni tedaj on dober oče, skerbni oče za pravice, za blagor vseh svojih otrok? In tega dobrega očeta rojstni dan praznujemo danes? Ali se ne bo pri preizkušnjevanju vseh njegovih dobrot, njegove železne volje, njegovega vzvišenega duha, njegovih čistih namenov vnela v naših srcih goreča ljubezen, največa hvaležnost, in vneti še bolj izplamtela? Da, mi ljubimo svojega očeta, naše serce gori za nj in za njegova veličanstvena načela. Naj se nikdo ne prederzne tergati te vezi ljubezni, naj se nikdo ne loti gasiti plamtečega ognja! Ne, ne, ne bodo ga nam pogasili; ne, ne bodo je raztergali vzajemne vezi. Naj poskušajo odtergati otroke od serca očetovega, naj jih skušajo izneveriti očetovi hiši, naj skušajo osamiti Rim in vstanoviti narodne cerkve — vsi poskusi bodo osramoteni, osramotila jih bo naša zvestoba. Kar je nameroval gallikanizem, janzenizem, jozefinizem, to nameruje sedaj tiranizem švicarski, pruski in marsikaterih drugih držav. O nespametnega, o gerdega, o nečloveškega namerovanja! Kdor ne pusti otroka k očetu, kdor podpihuje sina zoper roditelja, kdor ga sili k nepokorščini, kdor trosi razdvoj med družino, kaj pač zasluži tak hudobnež? Po pravici ga ljudje merzijo, ter se ga ogibajo kot gobovega človeka. Razdvojití nas hočejo, odtergati nas hočejo od očetovega serca, za greh nam štejejo, da svojega dobrega očeta ljubimo in se mu hočemo hvaležne skazovati! Pa, naj delajo, kar hočejo, ne bodo nam pogasili plamteče ljubezni do Pija, kolikor več bo zaprék, tem bolj bo rasla posebno pri nas, ki smo kleriki, tedaj prerojeni sini njegovi. Nam največ zaupa, na nas se najbolj zanaša, ker tudi nam se bo izročil v skerb oddelek one čede, katero pasti mu je zapovedal Gospod, rekoč: pasi moje jagnjeta, pasi moje ovce! In ravno kot pastirji te čede bomo najlaglje v djanju pokazali, da mi svojega skerbnega očeta res ljubimo, da smo mu res hvaležni — da toraj naše besede niso prazne! Boj, dragi tovariši, boj nas čaka v tem pastirovanju, — v boju pa se ravno pokaže notranja moč, moč duha in njegova vzvišenost, ki ne maraje za zunanje, telesno terpljenje, dela za duhovne namene. Koliko smo včasih govorili in sanjarili o značaju, kako so se nam persi razširjevala pri tej besedi in strašno bi bili razžaljeni, ko bi bil kdo le dvomiti se derznil o naši bodoči značajnosti. Naj se nam ona navdušenost za značaj zopet vzbudi zdaj, ko vemo, kaj je pravi značaj, namreč ona železna, neupogljiva, z djanjem sklenjena volja, ktera teži neprestano le po нравnih namenih in žrtvuje v dosego teh vse življenje, vsa dela, vse trenutke življenja. Za tak značaj, za popolno duhovni značaj se moramo vneti, tacega si moramo prilastiti, če hočemo vredni stati na strani svojega najviksega pastirja v boju cerkvenem, v boju za najsveteje naše zaklade. Kaj bomo opravili, če ne bomo določni, če bomo omahljivi terst, če se bomo le količkaj hoteli sprijaznovati z nasprotnimi elementi, naj bodo ti že v nas, ali zunaj nas! Nič, čisto nič ne! Sramota plašljivcem, ki ne bi imeli

toliko notranje moči, da bi za vzvišene namene sv. cerkve mogli zatreti svoje sebičnosti, telesno kaj terpeti, zloznost, čast, denar žrtvovati. Ne, ne! Mi bočemo biti značajni, to je, vkljub vsem zaprekam delovati edino le za naš namen, in sicer hočemo biti značajni duhovni, to je, delati hočemo edino le za namene, ktere nam odkazuje mati naša cerkev kot duhovnom. Ako bomo v resnici značajni duhovni v mišljenju in delovanju, potem smo vredni sinovi svojega osivelega očeta, potem le stopimo danes predenj z mirno vestjo in mu prinesimo voščila, darujmo mu sicer malo veselico: rad jo bo sprejel; ne bo je cenil po njeni zunanosti, ampak po čistem viru, iz kterega izvira in prav ljubo mu bo viditi, da izhaja iz serc polnih svete ljubezni in vdanoosti do Njega, do Rimskega prestola, da izhaja iz serc namenjenih svojim čutim dati živ izraz v značajnem delovanju za kat. cerkev. In, dragi tovariši, ako je ta veselica kaj pripomogla, da bodo gorele v nas one čuti, in se kazale v čistem duhovskem značaju, potem smo vredno praznovali rojstni dan svojega najviksega pastirja, svojega najboljšega Očeta, Pija IX. — Bog ga živi!

Splošna pohvala je donela Piju IX in gorečemu govorniku. Prav zadovoljni in hvaležni za lepi večer so se razšli pričujoči.

Naslednji dan so gg. bogoslovci telegrafično naznanili sv. Očetu svojo priserčno ljubezen, nepretresljivo podločnost in najglobokejšo spoštovanje. (Odgovor iz Rima smo unkrat naznanili.) Pri tomboli so dobili prav lepih darov, ktere so pa blagoslošno darovali sv. Očetu. — Bog živi verle gg. bogoslovce in njih skerbne prednike.

— Da grofu Hohenwarthu hočejo rodoljubi na Kranjskem poslanstvo dati, sta pisala „Vtld.“ in „Nov.“ — „Narod“ je temu nasproti, češ: ker „Hohenwarth ni sin našega naroda, ne pozná njegovih želj in potreb; ne more z vsim srcem čutiti tuge in bolečine narodno zatiranega Slovenca“ . . .

Te „Narodove“ besede so gotovo tehtne, ne sicer za to, če naj se Hohenwarth voli ali ne, ampak veliko več v drugem oziru. Ugovarja se: Hohenwarth ne pozná želj in potreb našega naroda, ne more z vsim srcem čutiti tuge in bolečine njegove . . .

Kaj so te želje, potrebe, tuge, bolečine? Kdor dobro pozna naš narod, nikakor ne more tajiti, da perve njegove želje in potrebe zadevajo sv. vero in sv. Cerkev; in perve tuge in bolečine, ki jih sedanjo dobo čuti verni slovenski narod, so krivice, ki jih terpi sv. Cerkev, je terpljenje njenega poglavarja. To priča čez st o tisoč podpisov na adresi v prid sv. Očeta. To pričajo razsvitljave in slovesnosti po vsem Slovenskem o Pijevi petindvajsetletnici, to pričajo slovesnosti in molitve za rešenje sv. Očeta, ki so se godile lansko leto po vsem Slovenskem in ki imajo tako tehtnost, toliko moč in prepričalnost „o željah, tugah in bolečinah slovenskega naroda, da jih nasprotniki nikakor ne morejo pozabiti in še zdaj o vsaki priliki po zbirališih, po časnikih in kjer morejo, z divjo silo zoper nje ropočejo. Teh želj, teh potreb, teh tug in bolečin našega naroda, za ktere je verh tega priča njegovo vse življenje, nobena zvijača, nobeno besedovanje kacih jezičnih dohtarjev, nobeno časniško pisanje utajiti ne more. Če bi grof Hohenwarth te želje in potrebe našega naroda čutil ali ne, ako bi bil naš poslanec, tega tudi mi ne vemo; ob koncu svojega ministrovanja tega sicer ni pokazal (tudi ne vemo, če je bilo v njegovi moči), ko je bila katoliška Salvatorjeva kapela na Dunaju izdana bogoskrunsko-odpadnemu „altkatoliku“ Antouu, čegar sramote so se naslednjič pred sodnijo razodele vsemu svetu in se je toraj zgubil, da po njem ni skor sluha

več. Tega tedaj, kar bi Hohenwarth storil, mi ne vemo; to pa je vsem znano, da časnik „Slovenski Narod“ je te želje, potrebe in tuge našega naroda iz svojega programa izpustil, in postavil je vanj le napredek, svobodo, narodnost. Za vse časne potrebe našega naroda se pa poganjajo tudi tisti, katerim je vera in Cerkev njegova pri vsem tem prva potreba in prva dolžnost, in imajo toraj v svojem programu želje, potrebe, tuge in bolečine celotno, ne le enostransko. Celotni program tirjamo Slovenci pri vseh naših rojakih in zlasti tudi pri tistih, kateri imajo voljeni biti v državni zbor. O vsaki priliki se napovedujejo cerkvene prašanja v prihodnjem državnem zboru in žuga se s pruskim in prusofilskim napredovanjem v cerkvenem oziru: bojo naši poslanci v tacih primérlejših molčali, ali celo z nasprotniki potegnili, k.kor o času šolskih postáv zloglasni Kljun? Kakor koli tedaj se reč premišljuje, je očitno in neutajljivo, da tisti, ki ne sprejme glasila: „za vero, dom, cesarja,“ za našega poslanca ni, in se ne sme voliti.

Komur velja n. pr. za dobro: „protestant sem ali tje“, kdor v vsaki priliki naši Cerkvi kako berco pritisne, se pa gorko poganja za krivoverce in odpadnike, nikakor ni pripraven za poslanca našemu katoliškemu narodu. Naš narod nikakor ni in noče biti „indiferenten“ in „brezveren“, ampak katoliško-veren, in v taki lastnosti ga morajo zraven družih časnih potreb zastopati njegovi poslanci.

— (Liberalizem šiban po svojih „borsah“, „bankah“.) — Že več dni je silovit hrup zaradi bankarskih sleparij na Dunaju. Borze so naprave z lastnimi pravili za barantije, posebno z dnarnimi papirji. Take borze so tako rekoč politiška mera, ki po viši ali nižji ceni papirnatega denara kažejo večji ali manjši stan miru in zupanje vlade in države. Od nekega časa pod liberalnimi ministri so se take banke neznansko množile; Auerspergovo ministerstvo je samo v 4 mesecih dalo privoljenje za 140 novih bank. Hohenwart in Schäffle sta namerjala to počenjanje krotiti. Pokazalo se je zdaj, da večina takih bankovskih barantačev so ali revni švigovci, ki hočejo pri tem obogateti, ali pa oderuhi, ki hočejo svet še bolj za denar žuliti. Bahali so se s kdo vé kolikim premoženjem, da so ljudi slepili; imeli pa niso nič, ali malo; zavarovala se je banka pri banki, berač pri beraču, in zdaj, ko se je sleparija razodela, ko je bilo treba na vse strani plačevati, ni nobena imela kaj, da bi mogla sebi ali drugim pomagati, in tako jih je v malo dneh šlo čez sto na boben ter so plačilo ustavile, in še zmiraj se novi „falimenti“ prikazujejo. — Ko bi bila federalistiška stranka na kermilu — gorjé! To bil bil krič! „Presse“, „Tagblatti“ itd. itd. vse bi bilo molklo od vpitja. Tako pa se liberalci potuhujejo in toliko bolj bedasto izgovarjajo in zagovarjajo, v kolikor večji so zadregi. Pa kaj — sej nam bode vender menda Tagblatt že skoraj naznanil, da so bili sleparji sami „jezuiti“, „klerikalci“ in „mračnjaki“, da je „konkordat“ vse to zadolžil, in pa tudi državi tako strašno škodljiva „nezmotljivost“. . . O kako neusmiljeno se potuha šiba sama sebe! Koliko centov papirja se je popisalo z lažnjivim krivičenjem Cerkve, redov, duhovstva, konservativne stranke itd! Zdaj je prišel čas, ko z naj večim farizejstvom ne najdejo več kottička, kamor bi mogli svojo lastno zanikernost otresti, ker ves svet vidi očitno, da bankovsko sleparstvo je prilezlo iz tako imenovane „inteligencije“ na Dunaju, v Berlinu, v Masiliji, v Neapelnu in kjer koli se prikazuje. In mar to sleparstvo državi ni škodljivo, ne nevarno? Gladite, lepšajte, če ste zmožni! Ljudje, katerim je denar njih bog, „konfesijonslozni“ korenjaki so početniki tacih nesréc in sleparij. Le preč iz viših in nižih učilnic vero

in duhovstvo, — preč od mladine sv. mašo, spoved, procesije in vse verske vaje: pa glejte, kam boste s tim ubogo človeštvo pridervili! — „Incidit in foveam, quam fecit“.

— Kar smo zadnjič povedali o vzrokih, zakaj ni sprejel kan. dr. Val. Milar škofijstva, poterjuje častiljivi prelat sam v „Vtld.-u“ št. 137.

— G. Fr. Tomaz, bukvovéz, je prav hvaležen gospodom, kateri mu delo upajo, in priporočuje se še nadalje; išejo naj ga pa odsihmal na „Sejmišnem tergu“ št. 75, kateri imajo kaj pri njem v delu, ali mu želé izročiti.

Iz Št.-Vida pri Ljubljani. — Ranjcemu gospodu Blažu Potočniku, ki so bili tukaj 39 lét, se nam je zahvaliti, da imamo Šentvidci v vsem tako lepo vravnano Božjo hišo. In kadar še mili glasi orgelj v nji zadoné, kadar se serčno ljubeznjivo petje po cerkvi razlega in mašnik pri naj svetejšem opravi Kristusa povzdigne: mora kristjan začuden na kolena pasti in z veselo-ponižnim srcem Boga moliti. 20. rožnika 1872 so pa ta vsespoštovani gospod umerli in ležé pokopani v kapelici zraven svoje ljube šentvidske cerkve. Namesto njih pa z enako vnemo za Božjo čast naprej delajo sedanjí novi gospod-oče Anton Potočnik. Bili so ranjki gospod pošteno veseli; ali marsikterikrat, ko je govorica padla na poprejšnega fajmoštra č. g. Muleja, ki počivajo tudi na našem pokopališču, ali kraj kje ležé, ni zaznamnjan, takrat so se razmišljeno otožno deržali in čez nehvaležnost tožili.

Že ranjcega gospoda je bila velika skerb, šentviško pokopališče dovolj prostorno pridobiti in ga po cerkveni postavi tako vravnati, da živa vera vabi kristjana obiskovati grobe svojcev, ki nas čakajo in ljubeznjive pomoči prosijo. Zdaj se to dalje dela, globina zasipa in vravnava, da bode lepši ravnata in planota za pokopališče.

Hvaležni Šentvidčani tudi pripravljajo že lep spominček za grob svojemu rajnega gospodu fajmoštru Blažu. V ta namen bode stara kapelica v sredi pokopališča v novookusnem zlogu vzdignjena in pozidana.

Da se dostojno spominsko zidanje napravi, naj nam tudi naši prijatelji, posebno naši rojaki na tujem blagovolijo pripomoči in z dobrim svetom nas podpirati.

Naš gospod Potočnik:

Bil je Cerkvi zvest, koristen sin,
Blag prijatelj, skerbjen duš pastir;
Drag Slovincem bo njegov spomin:
Daj Gospod — sedaj mu večni mir!

Šentvidčan.

Podgradom, 17. mal. trav. — Te dni sem dobil prav čedno podobo sv. Hermagora, kakoršno sem sam želel. Staro izročilo pripoveduje, da sv. Hermagora je šel neki dan na Osolnik pri Loki na Gorenškem, ter je tam blagoslovil vso domovino svojo. Kdo more tajiti, da bi to nemogoče bilo, da je bil sv. Hermagora res Ločan? To izročilo sem želel imeti v podobi. Zato sem naročil mlademu malarju, ki je v malarski šoli v Benetkah, kjer je sv. Hermagora sedel na stolu sv. Marka, naj poiše in pregleda ta imenitni in sveti stol in na tem stolu sedečega napravi v stari škofovski obleki sv. Hermagora, ki blagoslovlja Loko in njeno prelepo okolico z Osolnikom vred. Napravil je to podobo mladi malar, naš rojak Janez Šubic, iz Poljan doma. Gospodje, ki so to podobo videli, in se take reči kaj umevajo, so jo prav pohvalili. Mladi podobar bi se pa rad še bolj izuril; in ko bo to leto končal svojo šolo v Benetkah, bi rad obiskal še druge unetnijske šole, kjer se učé lepe malarije. Zares dobro delo bi storil, kdor bi temu poštenemu mladenču kaj pomagal, da bi pri njem si naročil kako malarijo, kajti on po-

trebuje dela in denarjev. Z dobro vestjo ga zamorem priporočiti. Zdaj stanuje v: „Benetkah: Campo S. Barbara, ponte dei pugni, fondamento Soranco.“ — Janez.

Z Gorenjskega. (V spomin rajnega gosp. Jož. Boncelj-na, fajmoštra Soriškega.) (Konec.)*

28. aprila popoldan je bil ranjki pri svojem bolehnem gosp. sosedu A. P. v Zalem logu, kateremu je s gosp. kaplanom vred skoz celo zimo pomagal faro oskerbovati. Tožil je tu nevedoma za smert bolni g. župnik svojemu na videz veliko bolj bolehnemu serčnemu prijatelju, kako da se že ene dni slabo počuti, in da misli iti prihodnji teden v Ljubljano iskat si vnovič zdravniške pomoči. Za malico pila sta nekoliko pive, ker sta vino obadva zaradi bolehnosti že dalj časa le poredkoma vživala. Nekako pomenljivo se je g. Boncelj okoli 5. ure poslovil s svojim g. sosedom, in prišel je kmali po 6. uri domú. Tožil je tudi tu svoji bolehnici 81 lét stari slepi materi (bil je rajni njen edinček, ker možá in vse druge otroke ji je že zdavno smert vzela), da mu ni nič kaj dobro; tudi večerjati zaradi tega ni nič hotel, rekoč: „menim, da je naj bolje, da nocoj nič ne jem“. Po večerji so opravili po hišni navadi z družino na glas sv. roženkranec in priporočilne molitve, obudili tudi obžalovanje ali grevengo (vse to je rajni sam svojim predmolil), in potem so se razšli po sobah. Okoli 10. ure vendar prihiti g. župnik iz zgornjega nadstropja na glas dihteč še k materi v spodnjo sobo, in ji pravi: „Ljuba mati, meni je tako neizrečeno slabo in hudo, da mi hoče persi raznesti“, vsede se stokajoč k nji, ki je še na klopi pri peči sedela. Na klic prihitijo jaderno posli, poskusili so hipoma neko domače zdravilo, na kar g. župnik pravi: „Zdaj mi je vendar malo odjenjalo“. Na to stopi in pohodi po sobi enekrati gori in doli; ali mahoma ga napade zopet neka slabost, zgrudi se in zdajci začne pojemati zadnje zdihe. Stričnik gosp. kaplan prihiti s sv. oljem, ter pomazili ga jaderno; med tem sv. opravilom pa se je g. župnik tudi poslovil s svetom, in vernil se — tako upamo — v večni dom svojega Stvarnika.

Kako je ta nenadjani primerljaj osupnil in presunil serca farmanov, pa tudi obilnih bližnjih in daljnih prijateljev in znancev, ni izreči. Več dopisov visocih oseb imam o tej dogodbi v roki, ki pa vsi dihaajo globoko sočutje in pomilovanje. Imel sem tudi priliko opazovati zlasti farane, ki so v velikih trumah dohajali kropiti rajnega svojega dušnega pastirja. Serčna otožnost brati se jim je zamogla na obličjih; kakor pred živim grobom klečali so v molitvi na kolenih, in marsikaka skrita in tudi očitna solzica potekla jim je iz oči. Pogreb bil je 1. maja, tedaj prvi dan celomesečnega praznika Marije D., katero je ranjki v svojih pridigah tako rad in posebno vneto preslavljaj in častil. Kot velik prijatelj lepih cerkvenih slovesnosti je bil tudi vpričo velike množice znancev in cele fare prav slovesno pokopan, in duhovni gg. tovarši so mu v prav lepi luči pokazali kolegijalnost svojo. Poleg prepoštovanega gospodkana starološkega M. Kožuh a snidlo se je bilo k pogrebu še 13 družih gg. duhovnov; med temi štirje iz sosednje goriške nadškofije. Po velikih biljah so prepoštovani gosp. dekan po reku: „Čujte, ker ne veste ne ure ne dneva“, govorili preužaljenim zbranim resne besede, kako nam od časa do časa gospod Bog sam govori na serca po prečudnih delih in dogodbah, in v dokaz tega so jim postavili med drugim tudi mervto truplo rajnega gosp. župnika. Govorili so dalje o minljivosti vsega, kar nas na zemlji obdaja; kako nam je vsim smert gotova, in kako naj si prizadevamo spri-

jazniti se z njo, ter pripravljati se na njen prihod z dobrimi deli. Poklicali so faranom v spomin nauke, ki so jih slišali iz ust rajnega gosp. duhovnega pastirja, spodbudovali jih k spolnovanju taistih, in poslednjič jim v živo priporočili rajnega v molitev in bogoljubni spomin. — Zatim so imeli v. č. g. dekan peto veliko sv. mašo, in končno je bilo truplo rajnega gosp. župnika med obilnimi solzami in petjem cerkvene pesme „Benedictus“ pokopano ob podnožje misijonskega križa, kjer naj mirno počiva.

Kot venec na grob naj pridenem še ne natisnjeno pesmico, katero je bil zložil rajni semeniški duhoven g. Matevž Lotrič kot rojeni Železnikar ob obletnici pokojnega zlatomašnika in bivšega fajmoštra železniškega, v. č. g. Blaža Kersnika. Soričani naj si jo ohranijo v spomin, ker se tudi na njih otožni stan dobro vjema. Glasi se tako-le:

Naš pastir so bili,	Tudi cvetke mile
Ki jih skriva noč;	Kinčejo njih mir,
V vsaki res nam sili	Kaj bi ne slavile
Bili so v pomoč;	Pesmi, Vas, pastir?
Sej plačilo vsih dobrót	Naj tud' tamkaj Vam doné
Jim že dal je tam Gospod.	Pevcev rajske pesmice!
Še oko solzá,	Pomlad večna naj
Zvon tud' še doní	Vas objema v raj',
V žalostni spomin.	V sredi zvoljenih.

Usta res molčijo,
Ukov ne dajó,
Roke res venijo
Trudne pod zemljó;
Zernje, ki ga vsad'li ste,
Padlo v mehko je sercé,
Naj le sad rodí,
Pa smo si svesti
Priti v sveti raj! —

Rodoljub Podratitovski.

V Gorici je katoliško-politiška družba „Gorica“ 15. t. m. imela prvi občni zbor, pri katerem se je vdeležilo kacic 150 družnikov. V odbor so voljeni gg.: Dr. Tonkli (predsednik); A. Jeglič, vradnik; Fr. Povše, voditelj kmet. šole; Jož. Kragelj, kapl. v Kanalu; V. Štubelj, kapl. v št. Florijanu; Fr. Moraš, posestnik in gospodarskega sveta načelnik; g. Kovačič, posestnik v Komnu; J. Pečenko, posest. v Gor.; Fr. Peršič, posest. in župan v Pervačini. Namestniki so gg.: A. Klarmel, kapl. v Cirknem; J. Valentinič, posest. in podžupan v Plavib; M. Slokar, posest. v Skriljah; A. Rutar, župnik v Volčih; Fr. Zukjati, župan itd. v Medani. — Bog daj srečo!

Teržaško. Milostni škof bodo delili zakrament sv. birme v prihodnjem mesecu rožniku (juni) tako-le: Dné 22. v Paznu; 23. v Lindari; 24. v Galinjani; 25. v Pičanu; 26. pri sv. Petru (in Sylvis); 27. v Žminu; 28. v Trevizi; 29. v Antinjani; 30. v Krašici.

Spod Nanosa. — Sl. vredništvo! V „Slov. Narodu“ št. 111 se dopisnik mogočno ponaša z novopoterjeno šolsko postavo in si „nove zarije“ iz nje obeta, pa prav osorno udriha po nekterih nasprotnikih one postave. Pa prepričan sem, da tisti nekteri so več pripomogli, da je deželni zbor gg. učiteljem votiral zboljšanje njih stanú, kakor pa vsi tisti, ki menijo, kdo vé kaj so storili, ako „pri policiu politikujejo“ — pač v obilnišem številu memo onih, ki jih dopisnik v „Nar.“ tako nespodobno obira. — Kakor je Cerkev začetnica ljudskih šol, tako so bili njeni duhovni ob vsih časih naj boljši prijatli in podporniki učitelstvu, in so še. Kakor nekdanji, tako se imajo mnogi sedanji zahvaliti še posebej in osebno duhovnom, da namesto deržati za plug, „si nove zarije“ obe-

*) V perv. spisu naj se bere 8. v.: „o pokopu“ (ne pokoj), in malo dalje: „stalni (ne „akalni“) spomin“.

tajo. Enako menim, so in bodo po naj večji večini še ravno tisti tudi omiko slovensko razširjali. Previdni gg. učitelji to spoznajo in so v lepi zložnosti s svojo Cerkvijo in z duhovni, kakor so bili poprej, in kakor je dolžnost slehernemu, kdor hoče biti pravi katoliški vernik.

Toraj le pošteno, dragi učitelji — tudi tisti, ktere je opihal liberalizem! Katoliška Cerkev ni željna „komandirati“, kakor dopis osorno očita, temuč pravi blagor pospeševati pri mladini, to je naloga sv. katoliške Cerkve, in vsi drugi stanovi z učiteljstvom vred morajo k temu v edinosti delati — vsaki v svojem okrožji, vsaki po svojih pravicah. Da vernik kakor taki — bodi si kmet, vradnik ali učitelj s svojo mladino vred itd. mora Cerkvi podložen biti, dokler je katoličan, tega rešiti tudi mi duhovni nimamo pravice. Toraj previdnost. Lahko se razdira v domačem taboru, a zidati je težko.

Nisem tudi vajen zbujati prepira med domačimi listi; vender ko se brez taktu napada Notranjsko duhovstvo in naša časnika, mi vest molčati ne pustí, ter sem te verstice spisal, ne da bi verle gg. učitelje ali kogar si bodi žalil, temveč v pojasnilo takim, ki ga potrebujejo, da ne bojo v zmoti.*)

Razgled po svetu.

Avstrijsko. V Delegacij 28. aprila je bila sprožena beseda o kaki novi volitvi papeža in o odrekavni pravici (Veto) nekterih vladarjev v tem oziru. Andraš je sicer izrekel nado, da mu bode odsék za zdaj prizanesel govor o tej reči; vender pa je menda odpravljen opomin do avstrijskega poslanca v Rimu, kateri naj čuje, da se prihodnja papeževa volitev (Conclave) godí po cerkvenem ali „kanoniškem“ pravu. — Čudno je, kako se „confesijonslozne“ vlade pečajo za „kanoniško“ pravo; še bolj čudno, kako se minister vlade peča za „kanoniško pravo“, ko se je od „državine strani“ samovoljno pretergala pogodba s papežem. Tudi bi bilo slabo za Cerkev, ako bi sama ne vedila bolje skrbeti za ohranitev pravega reda v papeški volitvi, kakor pa Andraš, ali celo kaki Bizmark. V resnici neki tudi že „liberalne“ vlade mislijo na nekega „narodno-nemškega papeža!“ Ako bi namreč Pij IX. oči zatisnil in bi Cerkev po svoji pravici izvolila novega papeža, bi Bismark in drugi cerkveni sovražniki utegnili razglasiti, da ta volitev ni po „cerkvenih postavah“ in izvoliti si svojega papeža. Tako bi nastala zmešnjava, da bi se vernikom vrival kak „proti-papež“. Toda zastonj. Verniki bi v takem primerljaju precej zvedili, kdo je pravi papež in nemško-liberalni Bizmarkov papež bi imel ravno toliko veljave, kolikor je ima odpadnik Döllinger, namreč: nič! Toda mi upamo, da bo Bog za zdaj tako nesrečo še odverní in osramotil naklepe tistih, ki še pri Pijevem življenju na njegovem prihodnjem mertvaškem odru igrajo s svetimi pravicami katol. Cerkve. Naj gledajo postavljachi mertvaškega odra, da ne bojo sami poprej ležali na njem, kakor pa Pij IX! —

Nemško. Stari Olem je 12. t. m. na Bizmarkovo prigovarjanje podpisal tiste sovražljive nove cerkvene

*) Iz meržnje do preprirov smo tudi mi večkrat molčali, ko je kazalo prederznosti zavračati. Pa saj vsak lahko vé, da tega nihče ne more tirjati, da bi Cerkvi nasprotno postavbe bolj ljubili kakor sv. Cerkev samo, k čemur nespametna nova éra po vsih deželah vernike prisiliti hoče. Prav potuhnjeno je tudi pritikanje, da smo zato „našim gg. učiteljem sovražni“, ako nekterih točk v nov. šolskih postavah hvaliti ne moremo in ne smemo. Vr.

postavbe, ki celo luterska sinoda pravi, da s tem bodo naj zvestejši služabniki vsak dan v nevarnosti, da se zarad zvestega spolnovanja njih dolžnost z njimi dela kakor s hudodelniki. Zdaj tedaj Bizmark zna kose in serpe nabrusiti ter preganjanje začeti. K sreči so še Bonifaciji, Kolumbani, Goli itd., ki jim je več resnica, kakor pa njih kri in glava.

Laško. — Kako se potuhnjenemu farizejstvu grenko utepe, je poskusil une dni Marko Minghetti, laški poslanec v Rimu. Ta mož je še 8. maja v zbornici gučal čez klerikalne hujskanja. Papež, škofje, duhovni, mnih — vsi so hujskavci (provocatori). — Komaj so pretekli trije dnevi, je korakal Marko Minghetti po Rimu z dežnikom, kar ga sreča procesija; toda ne škofov, duhovnov, mnihov, temuč bili so laški rudečkarji, kakoršne so laški poslanci in ministri sami nekaj v Rim privabili, nekaj tam zgojili. In ti so nad Markota vzdignili dežnike in palice, Marko je celo skupil enc po klobuku; dasi tudi so ga nekteri mestni ljudje skušali braniti, ni nič izdalo, Minghetti jo je mogel s tovaršem v ték vlti in pribežati v bližnjo kasarno. Tam je imel lažnejvi liberaluh čas vest izpraševati: kdo so tisti, ki hujskajo, če so to „jezuiti“ in drugi „klerikalci“? — Še v večí sramoto Minghettovo sta bila v tistem rimskem hrupu zaperta poprešnja tovarša in prijatla laške rovarske vlade, namreč: Luciani Giuseppe in Rafaele Sonzogno, vrednik judovskega lista „Capitale“. In ta dva sta bila hujskarja, kakor je minister Lanza sam priznal. Zakaj je rudeča derhal razdražena, je povedano na drugem mestu današnjega lista.

Rimsko. Rimska mestna gosposka se ni mogla dosti nastermeti, ker v rohovšu, ki ga imamo danes v posebnem členu, poslanci Minghetti ni bil le samo psovan, ampak tudi pretepan od derhali. S silno nejevoljo in britkostjo protestirajo mestni očeti zoper tako spačenost. „Unità“ pa magistratu v spomin kliče, koliko duhovnov je bilo napadanih ob Tiberjskih bregovih, kako so bili celo kardinali in škofje zasramovani od derhali, pa ne da bi bili mestni svetovalci razodeli nad tem „grajo in gnjušenje“. Pa ne le to, kako je časnik „Capitale“ bruhal bogoskrunstva čez 40 dni celo zoper Jezusa Kristusa samega. Pervi člen italijanskega vstava je ta, da vera italijanskega kraljestva je rimsko-katoliška. Marko Minghetti je ta člen tako tolmačil, da se zamorejo cerkveni redovi zatreti; neki drugi je pa tudi po svojem talentu člen o „nedotakljivosti poslancev“ tolmačil tako, da derhal Marka Minghetti-a zamore pretepsti. — Ta nauk o rimskem magistratu in o pretepanji utegne tudi še drugim mestom koristiti biti. Svesti si smejo biti, da od zaničevanja in psovanja Cerkve in duhovstva se pride do enacega djanja, če ne še do hujšega pri tistih, ki k temu grehu molče, ki ta greh hvalijo, ki taki greh sami delajo po „tagblattih“, po steklenjačah in vstavaških družbah, ali celo tudi po mestnih svetovalnicah, po kakoršnih koli shodih in zborih. Vsak greh se strašno mašuje, posebno pa pregrehe nad Kristusovo Cerkvijo in njenimi služabniki, kakor je pisano: „Ne dotikujte se mazi gljencev mojih“.

Francosko je nekoliko svoje ministre spremenilo. Predsednik ostane Thiers. V narodnem zboru obetajo zopet hude bóje. Vsa zbornica ima nekacih 745 udov, ki se delé tako-le: Desno središe jih áteje 140, desnica 150, skrajna desnica 45, levo središe 140, levica 120, skrajna levica 50. Do 100 prav umnih mož je, ki se ne átejejo k nobeni stranki; glasujejo zgolj po svojem prepričanju.

V Betlehemu v duplini Jezusovega rojstva so divjaški greki strahovito razdjanje napravili v času greške velike noči. Znano je, da so bili krivoverci pred nekaj časom iz hude volje požgali latinske ogrinjala, ki so

lepšale podzemeljsko kapelico rojstva Jezusa Kristusa. Francoz Richard je prav umetno in lepo izdelal novo ogrinjalstvo, tapicerijo, za vse stene te preimenitne kapele, in ogrinjala so pričo konzulov, patrijarh id. bile na stene pripete. Sovražljive in zagrizene greke je to hudo jezilo in iskali so priložnost, da bi se zopet znosili in stresli svojo potuhnjeno togoto. Obernili so v to greške velikonočne praznike. Turške oblasti so bile ravno tisti čas vojne kardela odpravile iz Betlehema. 25. aprila po 6. popoldne se je pridrlo več sto obo-roženih grekov. Z napadom so vzeli prestaro cerkev sv. Helene in svetišče Kristusovega rojstva, ki je pod cerkvijo. Kakor v trenutku je vse zginilo iz lepe kapele, kar je bilo lastina latincev, zlasti kar je bilo dokaz latinskih pravic do tega posestva. Predrage nove tapicerije so stergali in ukradli; pograbili dve imenitni sliki od Murillo-ta; 19 svetilk (med njimi 6 srebrnih) so razbili in odnesli; svete jaslice in altar ss. 3. Kraljev sta skoraj razdjana, in več frančiškanov ranjenih, dva nevarno, ker so svetišče branili, in čudež je bil, da niso bili vsi pobiti od več kot 300 napadnikov in od samih turških vojakov, ki so bili prišli mir delat, in so streljali v svetišče. Peteri patri očetje frančiškani so branili svetišče od 7 do 10 in le z ranami pokriti so se umaknili. Po grozovitem izdajstvu turške vlade so bili drugi samostanci zaperti v svoji zgornji cerkvi, in so slišali bojni hrup v spodnjem prostoru, pa niso mogli na pomoč svojim tovaršem v brambi svetih altarjev. Tudi katoliško prebivalstvo v Betlehemu ni moglo na pomoč, ker turški vojaki, ki so pustili tolovajske greke v duplino, latincev niso pustili. Vse tako kaže, da je bilo denara lačno turčinstvo podkupljeno. V dopolnjenje božjeropstva so gerdi krivoverci na katoliških altarjih napravili pojedino ter so napijali gerškemu patrijarhu. Eden naših, pravi dopis 1. maja iz Jeruzalema, in pa španjski konzul sta šla drugi dan v Betlehem vidit ranjene. Stermeča pa nad obnašanjem pašatovim in francoskega konzula sta se vernila. Imel bi veliko praviti, pa naj bo vam dosti vediti, da obnašanje francoskega konzula je nevredno njegove časti, in z britkostjo se serce napolnuje, ko človek vidi, da so katoliške koristi pušene v igro vlade, ki nespametno dopusti, da katoličani zgubljujejo svoje pravice na svetih mestih.

Je pa o tem času fanatizem zoper katoličane, kakoršnega že dolgo ni bilo. Očetje frančiškani so od tega dne psovani na cestah, in brez kazni. Pa kaj se če? Pervi, ki bi nam prav ne dal, ako se pritožimo, je francoski konzul. Pomislite, da za prvega tolmača ima juda, ki ga povsod spremlja, razun na svetišča... Za višega nadzornika in naj priserčnišega prijatla pa ima greško-razkolniškega mladenčca, ki se celo govori, da je eden tistih, ki so bili šli v Betlehem bojevat se zoper katoličane! — Zdaj naj pa še kdo nad oblake ne povzdiguje francoske republike, ki zna katoličane po svojih služabnikih tako izdajati!

Nekteri lešniki za jezuitožirce. — Preganjanje jezuitov ni nič novega. L. 1828 so bili zagnali, da bi jih pregnali tudi iz Francoskega. Sloveči državnik grof Peyronnet je zapustil o tem nekatere verstice, ki se za naš čas tako podajo, kakor bi bile še le sinoč spisane. Pravi pa:

„Novo pregnanje jezuitov bi bilo naj jasniše spričevanje za zares čudno moč neumnosti.

„Pravijo, jezuiti škodvajo cerkvenim koristim; in kdo to pravi? Ljudje, kateri dihté le po razdjanji Cerkve.

„Pravijo, jezuiti so sovražniki državne veljave; in kdo to pravi? Ljudje, kateri želé le razdjanje državne veljave“.

„Pravijo, jezuiti so sovražniki vstave; in kdo to pravi? Ljudje, kateri v oziru na jezuite vstavo naravnost prelomljujejo.

„Pravijo, jezuiti so brez terpnosti (tolerancije); in kdo to pravi? Ljudje, kateri do jezuitov skazujejo nar bolj zagrizeno nesterpnost, nesterpnost pogansko.

„Pravijo, jezuiti so sovražniki svobode; in kdo to pravi? Ljudje, kateri preganjajo jezuite iz njih hiš, iz njih šol, iz njih cerkev, iz njih deržin, iz njih domovine; ljudje (to pravijo), kateri v oziru na jezuite versko, politiško, državljansko svobodo z nogami teptajo...“

„Stimmen a. M. — Laach“ pristavljajo še to-le:

„Pravijo, jezuiti imajo zanikarno nrvnost (moral); in kdo to pravi? „Gründer“ à la Eisenbach-Wagner, welche sich Concessionen geben lassen, um dafür mit Geld abgefunden zu werden, oder Verwaltungsräthe à la Hohenlohe, ... ali celo ljudje, ki ukljub svojega „pošten-človeka“ v oziru na šesto zapoved vse za dopušeno cenijo, kar jih z državnim pravdnikom ne spravi v dotiko“.

Dalo bi se tudi še v oziru na marsiktere „bankovske viteze“ kaj slane pristaviti; toda pisanje bi se potlej pa predolgo razsnovalo in lešniki bi bili za marsikoga že vse preterdi.

Razne novice. V Gradcu je umerl Kübek, avstrijski poslanec pri rimskem stolu. Na njegovo mesto je izvoljen baron Paar. — Tudi v napolitanski banki so zasačili neke sleparstva in goljufije, pa se še ne vé, koliko je škode. — Kako je ljubjena laška zbornica! Vsak dan jo mora stražiti veliko vojakov, da bi se komú „časti-vrednih“ kaj ne pripetilo. — V Masiliji je prvi opravnik pri ondotni menjavnici ustavil plačevanje in zapustil primanjkljeja za 1,500.000 lir. Veliko trgovskih hiš po mestu je s tim zadetih. Tedaj povsod neznansko sleparstvo, odkar je jela vladati konfesijon-loznost. — Švicarski škofje so se une dni v Freiburgu dogovarjali, kako se je vernemu ljudstvu obnašati v pričujočem preganjanji. — Zvezni svet v Berlinu je rekel, da z jezuiti pobrateni so redovi redemtoristov, lazaristov, presv. Serca in sv. Duha, in da se bojo to-raj razdjali v šestih mescih. Tedaj ne na odpravo bankarskih sleparij, ampak na nedolžne redove se je ver-gla Bizmarkova srovost! —

— Na neslane čenče, ki jih je o bolezni sv. Očeta „humbug“ po listu „Capitale“ raztrosil po svetu, razni laški časniki resnico naznanjajo. „Voce della Verità“ v Rimu 17. t. m. zagotavlja, da tisti dan so sprejeli v zaslišanje več kardinalov in prelatov, nekaj laških in tu-jih poslancev, pa da njih obličje čedalje bolj dobiva prejšno živo cvetečnost. „Ancora“ v Bolognji pravi, da zdravje sv. Očeta gre kaj dobro na bolje.

Duhorske spremembe.

V Ljubljanski škofiji. Umerl je na nagloma č. g. Kristofič Peter, administor na Vojskem, 13. maja. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Po. g. Rozmanu: več oseb 6 gl. 20 kr. — A. Platnar 2 gld.; Marko Vidovič 1 gl.; — N. Legan 2 gld. 20 kr.; — 1 gld. brez imena. — Neimenovana 1 gld. sr. — A. Gospodarič 50 kr. — Neimenovana iz Cirkuljanske fare 2 gld. v sr. Iz boh. Bele 8 gld. Za cerkev sv. Jožefa. Neimenovana 5 gld.; druga 4 gl. Za bulg. misijon. Iz bohinske Bele 4 gl. Za varhe Bož. groba. Iz bohinske Bele 2 gl. Preganjanim duhovnom v Švici. Preč. kan. g. J. Volc 5 gold.